

Om elektroniska underskrifter och byte av handlingstyper

Linus Broström, arkivarie
2020-10-27

Detta föredrag:

Varför man bör vara generellt sett skeptisk till
ändring av handlingstyp på upprättade
handlingar, särskilt långt i efterhand och i
synnerhet när ändringarna gäller handlingar
med elektroniska underskrifter

Hur Västra Götalandsregionen arbetat med elektroniska underskrifter och handlingstyper

- Tillsatt en arbetsgrupp som arbetat fram en vägledning om hur VGR ska förhålla sig till elektroniska underskrifter
- Riksarkivets utkast till förstudie om användningen och hanteringen av underskrifter med elektroniska materiel och metoder
- Vid riskanalysen i samband med införandet av VGR:s elektroniska mellanarkiv uppkom en fråga om betydelsen av *ändring av handlingstyp* på upprättade handlingar

VGR:s vägledning om elektroniska underskrifter – och den lagstiftning den grundar sig på

- Utgår från eIDAS-förordningen, EU-lagstiftning som gäller i alla unionens länder men som ger utrymme för nationella formkrav
- Underskrifter behövs om det föreskrivs i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter. Annars kan de efter beslut ersättas med *avslutningsfunktioner* och annat som medför loggar om vem som gjort vad exempelvis när ett ärende avslutas i ett ärendehanteringssystem med godkännande
- *Formkrav* för handskrivna underskrifter finns bland annat i 4 kap 1 § jordabalken om köp av fast egendom
- Protokoll från politiska sammanträden: 69 § i KL säger att protokoll ska justeras på det sätt som fullmäktige bestämt. Enligt en dom från kammarrätten i Göteborg 24 september 2014 (mål nr 3459-14) finns inte hinder mot att justera sammanträdesprotokoll med elektroniska underskrifter
- Upphandlingar: 12 kap 7 § lagen om offentlig upphandling föreskriver att upphandlande myndigheter *får* kräva att elektroniska anbudshandlingar och anbud ska vara försedda med avancerade elektroniska underskrifter

Övrigt om vägledningen

- Föreskriver krav på underskrift vid avtal även om lagen inte kräver det
- Vi behöver bevara allt som krävs för att kunna garantera underskriftens äkthet. Antingen genom *bevarande av kontrollfunktionen* med alla dess olika tekniska och manuella rutiner eller *påvisande av densamma* genom *rekursivt bestyrkande* som i båda fallen borde säkerställa att underskriften gällde då den skrevs och fortfarande ser likadan ut i dagsläsläget
- Konstaterar att VGR behöver informationsklassning, en risk- och sårbarhetsanalys med konsekvensbedömning för att säkerställa informationssäkerheten om tekniken inte skulle fungera innan införande av ny systemlösning med elektroniska underskrifter kan tas i bruk
- ingår ännu inte i ledningssystemet men är tänkt att omarbetas till rutin när den statliga utredningen om betrodda tjänster är färdig

Handlingar och handlingstyper

- I samband med VGR:s elektroniska handlingar upprättas, färdigställs och hamnar i vårt mellanarkiv ska de förses med handlingstyp – något som görs av handläggare ute i verksamheten som tidigare aldrig tagit ställning till detta
- En diskussion uppstod om ändring av handlingstyp efter upprättande kunde ske i samband med en riskanalys av VGR:s nya mellanarkiv
- Handlingstyp kan ses som [metadata och en del av en handling](#)
- Ändring av handlingstyp kan ändra ett dokumentets dignitet och proveniens
- Beroende på handlingstyp kan de få olika gallringsfrist
- När det gäller pappershandlingar är det självklart att inte gå in och ändra i dokument. Upprättade handlingar som inlämnats till arkivet är överlämnat och kan inte ändras i efterhand
- [Oavsett vilken handlingstyp en elektronisk handling har fått kan den ordnas och förtecknas som något annat](#)
- Byte av handlingstyp långt i efterhand bryter i viss mån mot lagstiftningen

Dokument betydligt mer än bara papper

Ett dokument kan vara en inspelning en fil eller en databas, helt i enlighet med vad TF 2 kap 3 § säger om begreppet handling: ”En framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel

– vad händer om vi ändrar på dokumentets metadata långt efter att de upprättas?

Arkivlagen 3 § säger att:

”Myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser:

- rätten att ta del av allmänna handlingar,
- behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och
- forskningens behov.”

– *och vår arkivlag gäller väl alla typ av dokument?*

Hur ändring av handlingstyp bryter mot arkivlagen

- Att ändra på en fastställd handlingss metadata långt i efterhand skulle kunna påverka rättsliga tvister på myndigheten, helt i strid med Arkivlag 3 §, 2 pkt.
  - Skulle också kunna bryta mot pkt 3 om hur arkiv ska vårdas för att tillgodose forskningens behov, särskilt 2020 med Covid-19 när många upprättade handlingar skulle vara intressanta för forskningen
- Arkivlagen en förutsättning för en välfungerande TF när det gäller insyns rätt, tillgång till allmänna handlingar m.m.*

Vad händer vid ändring av handlingstyp på handling med avancerade elektroniska underskrifter?

- Beslut kan förringas och reduceras om exempelvis underskrivna "protokoll" i efterhand reduceras till exempelvis "mötesanteckningar"
- Tvister kan uppstå om exempelvis underskrivet dokument med handlingstypen "avtal" byts ut mot något annat
- Byte av handlingstyp kan innebära automatisk gallring av dokument
- Vad händer med automatik med den elektroniska underskriften?
- Ofta nödvändiga avancerade elektroniska underskrifter bryts
- Om underskriften bryts, *skulle Brottsbalken 14 kap 4 § kunna bli aktuell?*

Brottsbalken 14 kap 4 §

”Den som utan att vid tillfället ha rätt till det förstör, gör obrukbar eller döljer en urkund döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende och brottet inte är att anse som bokföringsbrott, för hindrande av urkunds bevisfunktion till fängelse i högst två år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.
Lag (2013:425).”

Kan ändring av handlingstyp på elektroniskt underskrivna handlingar leda till brottet ”Hindrande av urkunds bevisfunktion”?

Argument *för* ändring av handlingstyp

- Ibland nödvändig för att rädda handling från gallring om man satt fel handlingstyp
- Någon kan *omedelbart* efter upprättande av allmän handling kontakta e-arkivet för att vilja ändra handlingstyp
- Kan bli svårare att hitta – särskilt innan de ordnats och förtecknats
- Ärendehanteringssystemets nuvarande oförmåga att publicera handlingar på internet har gjort att vi tvingats upprätta vissa handlingar som sänts till e-arkivet med fel handlingstyp för att kunna publicera det där också

- Men om vi skulle vilja "rädda" en handling med avancerad elektronisk underskrift, vad är den då värd om underskriften bryts och går om intet?

VGR:s arbete mot att lösa olika dilemman

- Om någon hör av sig omedelbart efter upprättande helt förtvivlad över att ha gett något fel handlingstyp så får vi väl lösa det – val av handlingstyp sker av handläggare ute i verksamheten som aldrig tidigare arbetat med detta
- Fokus-grupp arbetar med en *rutin* när och hur ändring av handlingstyp ska få ske och en *manual* som beskriver hur man gör rent tekniskt
- ändringar av handlingstyp efter dokumenterade beslut av arkivansvarig
- Handlingar med avancerade elektroniska underskrifter planeras att bevaras i ärendehanteringssystemet – ska till att börja med ske med protokoll

Att ta med sig:

Kan ändring av handlingstyp på handlingar med avancerade elektroniskt underskrivna handlingar leda till brottet "Hindrande av urkunds bevisfunktion"?

Om inte: är det bra att ändra handlingstyp på upprättade handlingar generellt sett i era system?

Tack!

Linus Broström

linus.brostrom [at] vgregion.se

På Facebook och LinkedIn enbart som privatperson

Handlingstyp som metadata i upprättad handling

Handlingstyp *

Protokoll, ledningsgru... x

Skyddskod *

Allmän handling - Offentlig

Åtkomsträtt *

Inom myndigheten

Upprättad för enhet *

Västra Götalandsregionen x

Tillgänglig från *

2020-09-11 13:35

Tillgänglig till *

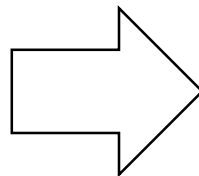
2022-09-11 13:35

Företagsnyckelord

Dokumentbeskrivning

DHP-QA-RS > 1 Styra, planera och följa upp > 1.3 Utföra externt ledningsarbete > Protokoll, ledningsgrupp

Du kan inte ändra detta dokument till åtkomsträtt "Särskild behörighet". Läs mer om åtkomsträtter i manualen.

[Tillbaka](#)

Arkivobjektsinformation

Arkivobjektsid: c9352048-90cc-4d09-9d02-73c898eeab21

Källid: rs3139-1800643660-76

Åtkomsträtt: Inom myndigheten

Verksamhetsområde: 1 Styra, planera och följa upp

Processgrupp: (Tom)

Process: 1.3 Utföra internt ledningsarbete

Handlingstyp: Protokoll, ledningsgrupp

Dokumenthanteringsplan: RS,DHP.2019.1

Upprättat datum: Tis 8 Sep 2020 14:05:41

Tillgänglighetsinformation publikt index

Tillgängligt from.: Tis 8 Sep 2020 14:05:00

Tillgängligt tom.: Tor 8 Sep 2022 14:05:00

Indexeringsinformation arkivindex

Status: INDEXED

Felkod: 0

Felmeddelande: (Tom)

Förteckna en handlingstyp som en annan

▼ Regionstyrelsen från och med 2019

 1.1-1 Regionfullmäktiges protokoll

 1.1-2 Regionstyrelsens protokoll

 1.1-3 Ägarutskottets protokoll

 1.1-4 Mötesanteckningar, regionfullmäktiges presidium

 1.3-1 Mötesanteckningar, förvaltningsledning

 1.3-2 Mötesanteckningar, ledningsgrupp

 1.3-3 Mötesanteckningar, styrgrupp/funktionsgrupp

Arkiv 1:2

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN REGIONSTYRELSEN F.O.M.
2019

Klassificeringsstruktur 2020-04-02 - UppdateradKlassificeringsstruktur

1.3-2 MÖTESANTECKNINGAR, LEDNINGSGRUPP

Till och med 2020 kallades resultatet av ledningsgruppens möten för protokoll. Från 2021 kallas samma handlingstyper för mötesanteckningar även om de fortfarande innehåller beslut och uttalanden

<u>Placering</u>	<u>Beteckning</u>	<u>Tid</u>	<u>Anmärkning</u>
1		2019-2020	e-arkiv Protokoll
2		2021-	e-arkiv Mötesanteckningar

[Tillbaka](#)